

DEĞİNİ

YERALTI'NI NIETZSCHE'DEN OKUMAK

Ö. Nilay Erbalaban Gürbüz

Dokuz Eylül Üniversitesi

Güzel Sanatlar Enstitüsü

Zeki Demirkubuz'un sineması oda sineması nitelemesini hak eden bir sinema olup, hiçbir zaman geniş kitlelerin izleyip arınma ya da özdeşleşme gerçekleştirebileceği bir dile sahip olmamıştır. O'nun sineması hep bir azınlık tarafından izlenmiş, anlattığı karakterler hayatın içinden olmakla birlikte, sarf ettikleri sözlerle bir karşı-duruş oluşturmuş farklı halleriyle özel bir yerde konumlandırılmıştır. O'nun sinemasında “üçüncü sayfa” hikâyelerinden kopup gelen, hayatın bütün kötücüllüğüne rağmen “masumiyetini” kaybetmemiş, “yazgısına” boyun eğmiş görünürken finalde bir yerde boyun eğmeyen bir üslubu konuşurmuş, “kader” diye çizilen hayatlara karşı insanı yıkıma götüren tercihlerinin arkasında duran bireyler var olmuştur. Bazı sinema okumalarında, O'nun sinemasındaki karakterlerin yaşamın çizdiği oyuna boyun eğen “nihilist” karakterlere dayandığı iddia edilmiştir. Fakat diğer taraftan bu karakterleri irrasyonel kararlarının bile arkasında dürüstlikle durabilen karakterler olarak da okuyabilmek mümkün. Yaşamın tariflenen ilerleme ve başarı öykülerinin dışında kendilerine çizdikleri hayatları sahiplenebilen ya da gururları, aşkları uğruna yaşamlarını bir anda yıkan, hayatın en zor eylemi kabul edilebilecek intiharı gerçekleştirebilecek kadar güçlü karakterler. Zeki Demirkubuz filmlerini başarıyı kutsallaştıran bir algının dışında okursak karakterlerinin kendi hayatlarının figüranları olmaktan çok başrol oyuncularını olduğunu görmek kolaylaşacaktır. Ve ayrıca bu karakterlerin kötücüllüğünde yatan gücü ve iradeyi de kavramak mümkün olacaktır. Rasyonel dünyanın dışında duran bu karakterler sıradan izleyicinin dünyasına da yabancıdır. Gündelik hayatın, modern uygarlığın başarı kalıpları içinde dakikası dakikasına örüldüğü bir dünyanın dışından bize seslenirler. Onların hayatlarının ilkesi ışıltılı burjuva dünyasının bir gerçeklik gibi herkese sunduğu mutluluk masallarından ayrılır. Ama onlar tam da bu halleriyle bir karşı duruş oluştururlar zaten.

Özellikle *Masumiyet* (Zeki Demirkubuz, 1997) filminde Uğur karakterinin Zagor'u yıllarca hapisane takip edecek ve tüm hayatını yıkıma götürecektir kadar sevmesi hiç “akılcı” değildir. Uğur için dükkânlarını satan, evini, ailesini bırakan Bekir'in aşkıyla Uğur'un Zagor'a olan aşkı aynı

kaynaktan beslenirler. Yaratımı, ilerlemeyi, başarıyı genetik bir kod gibi sunan gündelik hayata karşı yıkımı, başarısızlığı, düşmüşlüğü sahiplenme duygusu. *Masumiyet* filminin Samuel Beckett'in şu sözleriyle bitmesi başarı ve yenilgi kavramalarının Zeki Demirkubuz'da nasıl algılandığını göstermesi bakımından önemlidir: "Hep denedin. Hep yenildin. Olsun. Gene dene. Gene yenil. Daha iyi yenil". Yenilginin sahiplenilmesi başarının sahiplenildiği bir dünya görüşünün dışındadır şüphesiz. Ama bu aynı zamanda "başarı" ve "yenilgi" kavramlarını sorguya almaktır. Başarı ekonomik sahipliliklerin, kariyer dünyasında yer edinmenin bir toplamıysa ne Uğur karakteri ne de Bekir karakteri başarılıdır. Eğer başarı her koşulda kendi inancının peşinden gitmekse, her iki karakter de başarılıdır. Bekir ailesini bırakıp Uğur'un peşinden geldiğinde "herkesin inandığı bir şey vardır bu hayatta... Benim ki de sensin" diyerek her şeyi göze aldığını belirtir. *Yeraltı* (Zeki Demirkubuz, 2011) filminde de Muharrem acı çeke çeke kendini yaratmanın peşinden gider.

Yeraltı filminde yer alan Muharrem karakteriyle, Zeki Demirkubuz'un tam da Friederich Nietzsche üzerine yapılan haksız yorumlarda olduğu gibi bırakın nihilizmi yüceltmeyi tam tersine bu "nihilizmi" eleştirdiğini göreceğiz. Muharrem'in kendini gerçekleştirmek için kendini yıkmayı göze alabildiğine tanık olacağız. Çok katmanlı bir okumaya layık olarak *Yeraltı* filmi burada Dostoyevski psikozdan çok Nietzsche'nin "nihilizm" ve "güç istenci" kavramlarıyla çözümlenmeye çalışılacaktır.

Fyodor Dostoyevski'nin *Yeraltından Notlar* adlı romanından serbest olarak uyarlanmış *Yeraltı*, Ankara'da tek başına yaşayan Muharrem'in iç dünyasını anlatmaktadır. Sosyal ilişkileri hayli sınırlı olan memur Muharrem, apartmanın kapıcısı ve aynı zamanda evine temizliğe gelen Türkan ve geçmişten birkaç arkadaşıyla görüşmektedir. Çevresiyle hep bir savaş içinde olan Muharrem kendisini hor gören, aşağılayan insanlardan hıncını almak için planlar yapar ama asla gerçekleşmeyen bu planların ve kendi hıncının altında ezile ezile kendini köpekleşmeye varan bir yabancılaşmanın ortasında bulur. Diğer taraftan onun bu yabancılaşması yaşamın kendisine yöneltilmiş saf bir protestodur. Yabancılaşma onun dünyayla ilişkisinde bir kara mizahtır. Çünkü yaşamın kendisi samimiyetsizliklerin gölgesinde bir önyargıya dönüşmüştür sadece.

Yeraltı filmi "olup biteni tek tek anımsarken, birden yüzünü kapadın ellerinle sonunda isyan ettiğinde ruhun, utançla dehşetle sarsılıp gözyaşlarına boğuldun" cümleleriyle açılır. Bir adam karanlıkta aniden, korkuyla uyanmıştır. Onun rüyasından irkilmeye uyanmasıyla bu cümlelerin ardı ardına gelmesi arasında nedensel bir bağ olduğu ilk sahnede ortaya konulur. Adamı tedirgin eden bu utanç, bu kendini hor görme onun kendi kişiliğinin bir parçasıdır aslında. Muharrem karakteri film boyunca kendine karşı hissettiği büyük gururla büyük hor görmenin arasında çizilmiş ince bir sınırdan dolanıp durmaktadır. Aklının coğrafyasında, memuriyetinde, arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde her an değişebilen bu ruh hali onun peşini bırakmaz. Kendiyle olan bir hesaplaşmaya dönüşür bu ruh hali. Ama kendisiyle olan bu hesaplaşma kişisel olduğu kadar toplumsaldır da.

Muharrem'in kendine karşı bu tutumunu yani hor görmeyle gurur duyma arasında kalan coğrafyada dolanıp durmasını Nietzscheci bir okumaya tabi tuttuğumuzda "güç istenci" ve "nihilizm" kavramlarıyla karşılaşmaktayız. Böyle bir okuma Muharrem karakterini oluşturan yapısal özelliklerden olduğu kadar bazı sahnelerde Nietzsche'ye yapılan açık göndermelerden de doğmaktadır. Muharrem'in arkadaşlarıyla yemek yediği masada konuşmasından önce arkadaşları kendisine "buyrun Nietzsche hazretleri" derken, bir başka sahnede Nietzsche'nin *Böyle Buyurdu Zerdüşt*'ünü okuyan Muharrem'in coşkuyla "İşte bu!" nidasına tanık oluruz. *Böyle Buyurdu Zerdüşt* Muharrem'in ruhunda kanayan yaraya bir tür merhem niteliğindedir. Çünkü arkadaşlarıyla olan ilişkisinde, özellikle Cevat'la olan ilişkisinde bir türlü gerçeği itiraf edebilecek cesareti kendinde bulamayan Muharrem'in nihilizmine tam karşıt bir bireydir Zerdüşt.

Nihilizmin Bir Evresi Olarak Yük Taşıyan Muharrem

Gilles Deleuze'un Nietzsche yorumunda nihilizm tepkisel güçlerin en yükseği, yaşamı olumsuzlamanın bir biçimidir. Deleuze'e göre Nietzsche'nin yaşamına da denk gelen ve Nietzsche'nin kendi metinlerinde bulunan üç evre bulunmaktadır. Bunlar deve, aslan ve çocuk evresidir. Deve evresinde bütün yaşamı tepkiselliğin ve olumsuzlamanın bir biçimiyle üstüne alan birey yüklerinin altında ezilir. Tepkisel kuvvetler yaşamı yadsır ve istencin kendisi hiçlik olur (Deleuze, 2005). Bu aynı zamanda Deleuze'un iki farklı niteliğini ortaya koyduğu nihilizmin bir türüdür. "Nihilizmin birinci anlamı, ilkesini güç istenci olarak inkâr etmek istencinde buluyordu. İkinci anlam zaafın kötümserliği ilkesini tek başına ve çırılçıplak tepkisel yaşamda, kendi kendilerine indirgenmiş bulunan tepkisel güçlerde bulmaktadır. Birinci anlam bir olumsuz nihilizm olmaktadır, ikinci anlam tepkisel bir nihilizmdir" (Deleuze, 2001, s. 112). Bu tepkisel nihilizmin içinde acıma, hınç gibi duygular yoğun olarak yer almaktadır. Nietzsche, hıncı zayıf olanlara ait bir nitelik olarak görüp, bu duygunun özgür insanlarda bulunamayacağından bahsetmektedir. "Hiçbir şeyin insanı hınç duyguları gibi eritemeyeceğini" söyler (Nietzsche, 2002, s. 20). Özellikle köklerini Hıristiyan ahlakında bulan acıma duygusu da tıpkı hınç gibi insanın kuvvetlerini yok eder. "Acıma yaşam duygusunun erkesini artıran gerilim verici duyguların karşıtı bir duygudur: çöküntü verici bir etkisi vardır. Kişi acıma duyduğunda kendinden yitirir. Acıma duygusuyla, zaten acı çekmenin kendisinin yaşama getirdiği güç eksilmesi, yoğunlaşır, çeşitlenir" (Nietzsche, 2003, s. 13). Diğer taraftan Nietzsche'de kuvvet iktidara dâhil olmak değildir. Nietzscheci anlamda kuvvetin ne olduğu metnin ilerleyen bölümlerinde yeniden ele alınacağı için şimdilik bu kavramın iktidarla yakınlığı olmadığına değinmekte fayda var. Bu noktada Muharrem karakterinin kendisini yok sayan arkadaşlarına olan hıncı, kendisine "kıl" diyen yöneticiyi Türkan aracılığıyla öldürme isteğindeki öfke, gece yarısı gürültü yapan komşunun camına fırlattığı patatesteki kızgınlık tepkisel kuvvetler olarak okunabilmektedir. Özellikle gürültü yapan komşunun camına fırlattığı patatesten sonra "her şeyle aramda gizli bir kavga başladı" cümlesiyle Muharrem, Deleuzecü yorumla nihilist bireyin içsel dünyasını sergilemektedir. Kendisine yönelik acıma duygusunu ise filmin başlangıç sahnelerinde şu şekilde aktarır: "Akıllı bir adam

kendine karşı acımasız değilse gururlu da olamaz. Bense sınırsız gururum yüzünden kendimi küçümsüyor ve herkesin bana böyle baktığını düşünüyordum". Çevresine olan öfkeyle kendisine olan bu yoğun acıma duygusu Muharrem'i içsel dünyasının bir tezahürü olarak gördüğü kirli sokakların, "kirli cinselliğin" (fuhuş) içine çeker. Bu yeraltına çekilme isteği Cevat'ın yemeğine kendini zorla davet ettirdikten sonra başlamıştır. Çünkü Muharrem Cevat'ın yemeğini düzenleyen arkadaşlarında kendince bir ikiyüzlülük ve samimiyetsizlik yakalamıştır. Geçmişte dedesinin anılarını izinsiz basıp öyküleştirdiği için Cevat'la arası bozuk olan Sinan'ın durumunu açıkça eleştirir "Allahın hırsız ödül alınca onurlu mu oluyor... Biraz gururunuz okşanınca hizaya geliyorsunuz, siz de en tahammül edemediğim şey bu." Muharrem'in etrafındaki bu samimiyetsizliği hissetmesiyle başlayan kirli olana yaklaşma isteği, yaşamın görünen temiz yüzüne duyduğu öfkenin de kendisidir. Yaşamın görünür yüzünü oluşturan değerlerin reddidir. Tepkiselliğini yeraltına inerek vermektedir. Yeraltı dünyasının kirliliği görünen temiz dünyadan çok daha samimidir en azından. Orada kendi dünyasına ait bir yakınlık bulur. Yeraltını "ani iç bulantısıyla gelen isteri nöbetlerini atlabileceği" bir sağaltım coğrafyası olarak görür. Bu noktada Derviş Aydın Akkoç'un (2009) "Dostoyevski 'Yeraltı Adamı' Üzerine Kısa Bir Deneme" adlı yazısında yeraltının sembolik yorumunu aktarmak gerekmektedir. Akkoç, Dostoyevski'deki hikâyelerin iki farklı mekânda gerçekleştiğine değinmektedir. Biri, çökmüş, kirlenmiş, hor görülmüş, kendine acıyanların dünyası olarak yer altı diğeri, toplumsal uyumu yakalamışların dünyası olarak şölen. Bu mekânlar sadece nesnel tanımlamalar değil aynı zamanda psikolojik gönderileri de içine almaktadır. Yeraltına çekilen birey ya da Dostoyevski karakterleri burada kendi yüksek gururları ve acınası hallerinin dilemması içinde sayıklayıp dururlar. Muharrem tepki duyduğu ve kabul edilmediği şölen dünyasına değil yeraltı dünyasına aittir. "Şölen" (Cevat'ın yemeği) dünyasında bir varlık bile değilken yer altı dünyasının "kralıdır". Bu coğrafyada kendini var edebilir. Burada uyum sağlayanların, "egoları biraz okşanınca hizaya girenlerin" yarattığı değerler yıkım halindedir. Ama yıkım yaratımın bir aşamasıdır, bunu göze alabilenler için. Yıkımın yaratımın bir durağı olmasını Nietzsche'nin değerlerle ilgili yapmış olduğu yorumda da bulmak mümkündür. Yeni değerlerin yaratılması ancak eskilerin yıkımıyla mümkündür. Eski değerler ise insanın rasyonalizmi tanrının yerine koymasıyla, kendi eliyle yaratıp tutsağı olduğu değerlerdir. Bu değerler yeniden değerlendirilmelidir. "Nietzsche, tüm değerlerin yeni bir değerlendirmesinin yapılmasını zorunlu koşarken, değer koymanın yeni bir tarzına işaret etmekte, konulacak olan değerlerin kaynağını güç istencinde bularak duyuyüstü dünyanın dokunulmazlığı ve üstünlüğünü reddetmektedir" (Bahadıroğlu, 2008). Bu noktada Muharrem karakteri hem kendi ruhunun hem de yaşadığı fiziksel dünyanın dehlizlerinde nihilizmle yüzleşmeyi göze alıp, ona meydan okur.

Kişinin Kendi Olma Savaşı Ya Da Nihilizmle Savaşın Muharrem

Nietzsche'de kuvvet ne iktidardan pay almak ne de iktidarın sağladığı ayrıcalıklardan faydalanmak değildir. İktidar; yaptırabilme, emredebilme gücüken, güç-kudret; insanın kendi varlığını ortaya koyabilmesi, kendini gerçekleştirebilmesi için gerekli bir durumdur. Güç, insanın düşünce

kudretlerinin çoğalması, eyleyebilme kudretlerinin artışı ile ilgiliyken, iktidar, insanların gücünü kendi konumunu pekiştirebilmek için kullanan erkin yaptırabilme gücüdür. Güç ile ilgili bu tartışmanın kökleri Spinoza'nın insanın potansiyelleri üzerine yazdıklarında bulunabilir. Başka bir deyişle kuvvet ya da güç, kişinin kendini var edebilme isteğidir. Yaşamın olumlanmasıdır. Bu noktada oluş halindeki bir sürece gönderme yapar. Bu oluşun ilk aşaması “deve” evresiyken ikinci aşaması “aslan” evresidir (aktaran Deleuze, 2005).

Aslan evresinde değerler sorgulanır ve kişinin kendini yaratabilme süreci başlar. Yukarıda değinildiği gibi Muharrem'in yeraltını tercih etmesi bu sürecin bilinçli bir parçası olmuştur zaten. Bu noktada değerlerin sorgulanması kadar bireylik vurgusu da yapılmaktadır. Muharrem'in birey olabilmeye değindiği önemli sahnelerden biri yine yemek masasında gerçekleşir. Cevat'ın kendisi ve etrafındaki arkadaşları tanımlarken kullandığı biz ve sen ayırımına dikkat eder. “Hepiniz benim hakkımda aynı şeyi düşünüyor olabilirsiniz, bunu anlarım. Ama hepinizden tek bir kişi gibi bahsetmeniz kafamı karıştırıyor. Hanginize hitap edeceğimi bilemiyorum. Onun için herkes kendi adına konuşsun. (Masadaki diğer kişileri kastederek) Bunların da kendi düşünceleri olabilir.” Ancak kimse doğrudan bir fikri olduğunu beyan etmez. Birey olabilmek ya da sürüden ayrı olabilmek Nietzsche'nin felsefesinde sık sık geçmektedir. Kişinin kendi olma sürecini kendi yaşamındaki eserlerden yola çıkarak anlattığı kitabın daha ilk sayfalarında “şimdi size beni yitirmenizi, kendinizi bulmanızı buyuruyorum” der (Nietzsche, 2002, s. 10).

Kendini bulmak zor bir serüvendir. Muharrem bu serüvende kendince doğru olana yaklaştıkça daha fazla acı çeker. Daha fazla dibe batıyor görünmektedir. Utancı gittikçe artar. “Değerli olanın farkına vardıkça bataklığa gömülüyorum. Ben neden böyleyim acaba?” diyerek yaşadığı çatışmayı dillendirir. Oysa hem Nietzsche'de hem de Dostoyevski'de kişilerin bireylikleri bu çatışmalarla sağlanır. Bu ikilikler bir varoluş sürecidir. Kendinden yeni bir ben çıkarma evresidir. Yine filmin son sahnesinde ağlayarak sarıldığı fahişeye “iyi olmak istiyorum ama olamıyorum” diyerek yaşadığı çatışmayı aktarır.

Kişinin kendi olma serüveninde çatışkı ve değerlerin sorgulanmasının nedeni varolana duyulan yoğun bir tiksintidir. Muharrem karakteri iyi olana aitmiş gibi duran her eylemde; Cevat için akşam yemeği organizasyonunda Sinan'ın geçmişi yok sayması, Türkan'ın yöneticiyi öldürmeye çalıştıktan sonra hastanede ziyaret ederek ilişkisini evliliğe kadar ilerletip Muharrem'e yöneticiyi savunması gibi, büyük bir ikiyüzlülük, samimiyetsizlik yakalar. Samimiyet Muharrem'in en çok aradığı duygudur. Muharrem yemek konuşmasında “Gösteriş budalası insanlardan, gösterişin her türlüşünden, kibirden, yalakalardan nefret ederim. Gerçeği, içtenliği ve samimiyeti çok severim” diyerek kadehini kaldırır. Bu noktada Nietzsche'nin *İnsanca Pek İnsanca* kitabında arkadaşlık ilişkilerine dair yazdığı şu aforizmayı hatırlatmakta fayda var: “İçtenliğin olmayışı, arkadaşlar arasında içtenliğin olmayışı, onarılamaz hale gelmeksizin kınanması mümkün olmayan bir hatadır” (Nietzsche, 2003, s. 231). Samimiyetsizlik bir tür tiksinti yaratır Muharrem'de. Cevat'a düzenlenen yemeği “dünyanın en aşağılık düzeni” olarak yorumlar. Elif Daldeniz, “Zerdüş: Tiksinti Duymayan İnsan” adlı makalesinde, tiksinti duygusunun hem

Nietzsche'nin kendisinde hem de Zerdüş'te üstinsana varmanın bir durağı olduğunu yazar. Tiksinti metaforik bir biçimde insanlarca oluşturulan değerlerin kendisine bir başkaldırıdır. Tiksinti vasat olana karşı bir karşı duruştur. Bu tiksinti aynı zamanda özellikle Hıristiyan dogmalarında kendini bulan ve dünyevi olana tiksinden kendisine bir tiksindir. Yani iki boyutta bir tiksinti söz konusudur. Biri değerlerin kendisine diğeri de değerlerin yaratıcına duyulan tiksinti (Daldeniz, 2001). Bu tiksintinin en şiddetli ifadesini Muharrem yemekten sonra yaşar. Otelde terk edildikten sonra evine giderken yapılanları içine sindiremeyen Muharrem otele geri döner ve koridorlarda "Cevat nerdesiniz, alçak herifler, şerefsizler. Bir ödül aldım diye kendini Shakespeare mi zannediyorsun. Hırsız Shakespeare, beni nasıl küçümsersiniz. Hepinizin üstüne kusucam." der. Tiksinti duygusunun yarattığı en doğrudan fiziksel tepki kusma edimi olarak burada Cevat'la özdeşleşen "dünyanın en aşağılık düzenine" karşıdır.

Muharrem büyük hesaplaşma gecesinin (yemek gecesi) sonlarında bir fahişenin yanında bulunur. Fahişe gibi genç bir kadının ölümünden bahseder. Karlı bir havada gömülmek istemediğini söylediğinde fahişe "Ne fark eder?" yanıtını verir. Muharrem bir kez daha rasyonelliğin kabullerine karşı çıkar ve "Nerden biliyorsun, ya fark ediyorsa?" der. Muharrem'in bütün gece yaşadıkları göz önünden bulundurulursa vasat izleyici onun ölmek isteyeceğini düşünebilir. Ama Muharrem o gecenin sonunda bile, olası bir kötü zamanlı ölümü yaşamak istemediğini söyleyecek kadar kendine sahip çıkar.

Son Deyiş

Muharrem'in Türkan, Cevat ve diğer arkadaşları yoluyla algıladığı dünya ikiyüzlüdür. Bu ikiyüzlülüğe ilk tepkisi bilinçli olarak yeraltına çekilmek olmuştur. Daha sonra istemediği ve istenilmediği akşam yemeğine giderek savaşıma dört elle sarılmıştır. Yemekte Cevat'a karşı düşüncelerini doğrudan söyleyemeyecek kadar cesaretli olmamasına karşı yemek boyunca bireyliğini korumaya çalışır. Onları yok sayar. İçine düştüğü bu savaşta asla pes etmez, kendi içinde tutarsızmış gibi görünen davranışlarını devam ettirir. Kendi değerlerine, doğru bildiğine sahip çıkmaya çalışır. Nihilizmin decadancelığından kendini yaratmaya çalışan ve bu noktada Nietzscheci bir güç istencine sahip olan kişidir Muharrem.

Kaynakça

- Akkoç, D. (2009, Mart). Dostoyevski: "Yeraltı Adamı" zerine Kısa Bir Deneme. <http://www.birikimdergisi.com/birikim/makale.aspx?mid=530&makale=Dostoyevski:%20%22Yeraltı%FD%20Adam%FD%22%20%DCzerine%20K%FDsa%20Bir%20Deneme>
- Daldeniz, E. (2001). Zerdüşt: Tiksinti Duymayan İnsan. *Cogito*, 25, 251-262.
- Deleuze, G. (2001). Üstinsan: Diyalektiğe Karşı (T. Ilgaz, Çev.). *Cogito*, 25, 111-134.
- Deleuze, G. (2005). *Nietzsche* (İ. Karadağ, Çev.). İstanbul: Otonom.
- Nietzsche, F. (2002). *Ecce Homo Kişi Nasıl Kendisi Olur* (C. Alkor, Çev.). İstanbul: YKY.
- Nietzsche, F. (2003). *İnsanca Pek İnsanca, zgr Tinlerin Kitabı* (C. Atila, Çev.). İstanbul: Say.
- Nietzsche, F. (2003). *Deccal* (O. Arıoba, Çev.). İstanbul: İthaki
- Reisođlu, M. (2008, Aralık).Varlığı Unutmak, Heidegger'de Varlık Sorununa Kısa Bir Bakış. <http://monokurgusuzlabirent.blogspot.com/2008/12/varlii-unutmak-heideggerde-varlik.html>